

HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

VAK: NEDERLANDS • DUUR: 2 LESUREN

DOELSTELLING(EN)

Vakgebonden eindtermen

1.1.1 Luisteren

1 De leerlingen kunnen op structurerend niveau luisteren naar **uiteenzettingen**, en **probleemstellingen** door een bekende volwassene m.b.t. een **leerstofonderdeel** bestemd voor bekende **leeftijdsgroten** en ze kunnen die schriftelijk weergeven (cf. schrijven).

6* De leerlingen zijn bereid om:

- te luisteren

9 De leerlingen kunnen op beoordelend niveau aan een onbekend publiek:

- standpunten/meningen of oplossingen voor problemen uiteenzetten en motiveren in een

gedachtewisseling, discussie, (werk)vergadering

10 Bij de planning, uitvoering van en bij de reflectie over de spreektaken kunnen de leerlingen:

- hun eigen spreek- en gespreksdoel(en) bepalen
- naargelang van de spreek-, gespreksdoel(en) en publiek:
- hun taalgebruik aanpassen
- visuele informatie gebruiken
- non-verbaal gedrag inschatten en inzetten
- **gespreksconventies** hanteren om gesprekken te beginnen, te onderbreken, gaande te houden en af te sluiten
- argumenten herkennen en aanbrengen
- adequaat reageren op de inbreng van **gesprekspartner**(s)

11* De leerlingen zijn binnen de gepaste **communicatiesituatie** bereid om:

- te spreken
- algemeen Nederlands te spreken
- een kritische houding aan te nemen tegenover hun eigen spreek- en gespreksgedrag

Algemene doelen en de link met de **vakoverschrijdende** eindtermen vind je in de handleiding bij dit lespakket.

WERKWIJZE

De leerkracht start de les met een korte inleiding over zwerfvuil. Vervolgens gaat hij/zij samen met de leerlingen op zoek naar plaatsen op de school waar zwerfvuil kan voorkomen.

Hierna kijken ze naar een **voorbeeldfilmpje** (zie bijlage). De leerlingen gaan zelf zo een filmpje in elkaar puzzelen. Ze doen dit aan de hand van de fiche in bijlage. De eerste vijftig minuten hebben de leerlingen de tijd om hun 'onderzoek' voor te bereiden.

Bij het 2^e lesuur, krijgen de leerlingen effectief de tijd om hun onderzoek uit te voeren. Ze moeten een filmpje over de bevindingen van hun onderzoek maken. De leerlingen mogen hun creativiteit gebruiken om deze film in elkaar te steken. De leerlingen gaan na dit lesuur nog enkele keren moeten samenkomen om het filmpje af te werken. De filmpjes worden later gebruikt op de school om de andere leerlingen te sensibiliseren op het vlak van zwerfvuil.

MATERIAAL/MEDIA

Computer, beamer, fiches (zie bijlage), camera

HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

DEEL 1

Lesbegin	
Doel: De leerlingen tonen de voorwerpen die zwerfvuil kunnen worden.	Materiaal: /
Werkvorm en/of organisatie: De leerlingen bekijken het plan van de school.	Tijd: 5 minuten

Vraag aan de leerlingen om voorwerpen die volgens hen zwerfvuil kunnen worden, uit hun rugzak/ boekentas te halen en deze op hun schoolbank te leggen. Enkele voorwerpen kunnen zijn: kauwgom, aluminiumfolie, papiertjes, sigarettenpeuk, flesje, blikje, flyer, chipszakje, appelschil, ...

Overloop enkele voorwerpen van de leerlingen en vraag of iedereen akkoord gaat.

Stel vervolgens enkele van de volgende vragen om het thema zwerfvuil in te leiden (de antwoorden kan je lezen onderaan de vraag en kan je ook terugvinden in de extra informatie over zwerfvuil):

- "Zijn er nog meer voorwerpen die zwerfvuil kunnen worden?"

Ja, elk voorwerp kan zwerfvuil worden als we het zonder erbij stil te staan, achterlaten op straat.

- "Wanneer spreken we van zwerfvuil?" "Wat is het verschil tussen zwerfvuil en sluikestorten?"

Zwerfvuil is klein afval dat we vaak **nonchalant** en **zonder erbij stil** te staan op straat weggooien. Voorbeelden genoeg: **sigarettenpeuken**, kauwgom, etensresten, blikjes, plastic flesjes, tickets, papieren zakjes, kranten, tijdschriften, ... (Bron: www.indevuilbak.be)

Sluikestorten is het **bewust** dumpen van afval omdat we niet willen betalen voor de ophaling en de verwerking ervan. Zo laten mensen de hele maatschappij mee opdraaien voor hun ontoelaatbaar gedrag. Het gaat zowel om achtergelaten autobanden, als grasmaaisel in bermen, een plastic zak met restafval in een openbare vuilnisbak, PMD zakken langs de autosnelweg,...

- "Welke voorwerpen heb je zelf al eens op de straat gegoooid?"
- "Heb je al eens iemand van op school (leerling, leerkracht,...) afval op straat zien gooien?" "Zo ja, zeg je daar dan iets van of onderneem je dan iets?"

HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

Lesfase 1	
Doel: De leerlingen sommen plaatsen op waar zwerfvuil op school voorkomt.	Materiaal: Bord
Werkvorm en/of organisatie: Groepswerk	Tijd: 15 minuten

- “Waar zouden we op deze school het meeste zwerfvuil terugvinden?”

In de toiletten, aan de automaten, de gang, aan de ingang van de school, rond de banken, op de speelplaats, ... (antwoord afhankelijk van de school).

Noteer de voorbeelden op het bord.

- “Waarom vinden we op deze plaatsen veel zwerfvuil terug?”

Het zijn plaatsen waar wordt gegeten, waar veel mensen samenkomen of juist plaatsen waar we niet gezien worden door andere mensen.

Maak nu samen met de leerlingen een lijst van ongeveer vijf of meer plaatsen op school (naargelang het aantal leerlingen in de klas) waar vaak veel leerlingen samenkomen of van verborgen plaatsen op school die je graag wil onderzoeken. Maak je locaties specifiek!

Mogelijke voorbeelden:

- Ingang van de school buiten
- toiletten (meisjestoilet beneden)
- tuin
- gang op de derde verdieping van A-blok
- speelplaats
- fietsenberging
- rond de bankjes op de speelplaats van de 2de graad
- enz.

Verdeel nadien de leerlingen in groepjes van vier personen. Elk groepje gaat één van deze locaties onderzoeken. Geef hen vijf minuten de tijd om het zwerfvuil dat op deze plaats voorkomt te bestuderen. Geef hierbij de volgende instructies: neem een blad papier per groep en beantwoord de volgende vragen:

- “Welke afvalfracties vind je terug?”

De verschillende afvalfracties zijn: papier/karton, PMD, glas, GFT, KGA, restafval, ...

- “Vind je er veel verschillende afvalfracties? Ligt er veel zwerfvuil op de grond?”

Eventueel laat je de verschillende groepjes een foto trekken.

- “Welke acties worden op deze plaatsen ondernomen om het zwerfvuil tegen te gaan?”

HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

Lesfase 2	
Doel: De leerlingen brengen verslag uit van de locatie die ze onderzocht hebben.	Materiaal: Bord
Werkvorm en/of organisatie: Klassikaal	Tijd: 5 minuten

Als de leerlingen terugkomen, vraag je hen om te vertellen hoeveel zwerfvuil er op de plaats die zij onderzochten, voorkomt. Maak samen met de leerlingen een rangschikking. Bovenaan zet je de plaats waar het meeste zwerfvuil voorkomt, onderaan waar het minste zwerfvuil voorkomt.

- “Hadden jullie verwacht dat er op deze plaatsen zoveel zwerfvuil voorkomt? Waarom wel/niet?”

Lesfase 3	
Doel: De leerlingen bekijken een voorbeeldfilmpje ter inspiratie van hun reportage.	Materiaal: Computer + film ‘Zwerfvuil moet weg!’ (http://www.youtube.com/watch?v=klyeoBRajvk) + beamer Eventueel internet
Werkvorm en/of organisatie: Film bekijken	Tijd: 5 minuten

Laat de leerlingen kijken naar het filmpje ‘Zwerfvuil moet weg’. Dit is een filmpje dat gemaakt is door enkele leerlingen in opdracht van hun school. Je kan nog meer filmpjes vinden op de volgende website: <http://www.lesdootindevuilbak.be/>, een campagne die opgestart is in West-Vlaanderen en kan dienen als inspiratiebron voor de leerlingen.

Stel de volgende vragen bij het filmpje:

- Wat vinden jullie goed/minder goed aan het filmpje?
- Gaat dit filmpje over zwerfvuil of sluikestorten? Denk aan de bovenstaande definitie.
Vuilniszakken en plastic zakken langs de weg dumpen, is geen zwerfvuil meer, maar sluikestorten.

Je kan ook enkele bestaande slogans/acties tonen die zwerfvuil willen tegen gaan. Dit kan de leerlingen op ideeën brengen (zie bijlage 2). Indien je internet beschikbaar hebt, kan je de leerlingen eens laten surfen naar enkele websites om ideetjes op te doen.

<http://www.indevuilbak.be/>

<http://verdwaaldevuil.be/>

<http://www.ovam.be/jahia/Jahia/pid/252>

“Vinden jullie dit goede slogans? Gaan jullie hierdoor minder afval op straat gooien als jullie dit zien?”

“Zijn er betere manieren om mensen te sensibiliseren?”

HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

Lesfase 4

Doel:

De leerlingen werken de structuur uit van hun reportage.

Materiaal:

Filmfiche (bijlage 1)

Werkvorm en/of organisatie:

Groepswork

Tijd:

15 minuten

De leerlingen gaan zelf een reportage maken. Geef elke leerling een werkblaadje (bijlage 1) en licht de opdracht toe. Ze combineren fictieve en non-fictieve elementen.

Ze kunnen bijvoorbeeld 'echte' mensen interviewen die zich bevinden op school, maar ze kunnen ook zelf personages verzinnen. In hun reportage moeten zeker de volgende elementen op één of andere manier aan bod komen:

- Presentator
- Duidelijk beeld van de locatie
- Aanwezigheid van zwerfvuil
- Zwerfvuil dat opgeruimd wordt en dat thuis hoort in de vuilnisbak!
- "Zwerfvuil in de vuilnisbak" of andere creatieve oplossingen

De film kan ook worden opgevrolijkt met een streepje muziek, met foto's of met tekst.

De nadruk bij deze opdracht ligt op de originaliteit en de creativiteit. De film moet in totaal drie tot vijf minuten duren. De leerlingen krijgen in deze les nog tien minuten de tijd om te brainstormen over de reportage die ze gaan maken. Ze leggen ook al de data vast waarop ze de komende weken gaan afspreken om verder te werken aan de reportage.

Ze krijgen dan de volgende les 40 minuten de tijd om hun filmpje op te nemen.

Lesafsluiting

Doel: Elk groepje overloopt wat ze van plan zijn met hun reportage.

Materiaal:

/

Werkvorm en/of organisatie:

Klasgesprek

Tijd:

5 minuten

Overloop de verschillende groepjes en vraag om kort te schetsen wat ze van plan zijn tijdens de volgende les. Vraag ook of ze materiaal nodig hebben.

HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

DEEL 2

Lesbegin	
Doel: /	Materiaal: Filmfiche (bijlage 1)
Werkvorm en/of organisatie: Klasgesprek	Tijd: 5 minuten

De leerlingen gaan in groep zitten en overlopen nog eens hun filmfiche. Ga rond bij de verschillende groepjes en indien een groepje klaar is, kunnen deze beginnen filmen en werken aan de reportage. Maak duidelijke afspraken over het gebruik van de camera en bekijk hoe de filmbestanden aan de leerlingen bezorgd kunnen worden.

Lesfase 1	
Doel: De leerlingen maken een reportage.	Materiaal: Filmfiche + camera
Werkvorm en/of organisatie: Groepswork	Tijd: 40 minuten

De leerlingen krijgen 40 minuten de tijd om verder te werken aan hun reportage. Ze houden daarbij rekening met de criteria/elementen die aan bod moeten komen in de reportage en ze geven een antwoord op de drie vragen uit bijlage 1.

Lesafsluiting	
Doel: De leerlingen kiezen een doel/bestemming op school voor het meest effectieve filmpje.	Materiaal: /
Werkvorm en/of organisatie: Klasgesprek	Tijd: 5 minuten

Het is de bedoeling dat er nu afspraken gemaakt worden over de reportage die de leerlingen gemaakt hebben. Spreek een datum af wanneer iedereen zijn filmpje moet afwerken of spreek een moment af met de leerkracht informatica wanneer de leerlingen kunnen verder werken aan hun filmpje. Bespreek de mogelijkheden op school (filmpje op website school, filmpje op opendeurdag, filmpje bij de ingang van de school, op facebook plaatsen, forum opstarten aan de hand van filmpje, enz.)

Nadien volgt een brainstorm met de klas:

- "Wat kunnen we nu verder ondernemen met deze filmpjes?"
- "Hoe kunnen we deze filmpjes gebruiken op school?"
- "Welk filmpje spreekt iedereen het meest aan en zal het meest effectief zijn om te gebruiken op school?"
- "Kunnen we een mogelijke actie opzetten om dit filmpje te ondersteunen?"

BIJLAGE 1

FILMFICHE • HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

Groepsnamen:

Locatie:

Aan de hand van de reportage voorzie je een antwoord op de onderstaande vragen:

- Wie produceert het zwerfvuil?
- Welk zwerfvuil wordt er geproduceerd? Welke afvalfracties komen veel voor?
- Wat zijn mogelijke initiatieven om het zwerfvuil op deze plaatsen tegen te gaan?

Brainstorm hier met jouw groep en vul nadien onderstaande 'filmfiche' in:

BIJLAGE 1

FILMFICHE • HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

Materiaal	<hr/> <hr/> <hr/>
Draaiboek (verschillende scènes)	1) <hr/> 2) <hr/> 3) <hr/> 4) <hr/> 5) <hr/> 6) <hr/>
Taakverdeling	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Planning	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

BIJLAGE 2

ACTIE/SLOGANS • HET LEVEN ZOALS HET IS... ZWERFVUIL

